

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 sierpnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Michał Laskowski (przewodniczący)

SSN Jacek Błaszczak (sprawozdawca)

SSN Jerzy Grubba

Protokolant Patrycja Kotlarska

w sprawie **J. L.**

oskarżonego z art. 263 § 4 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 9 sierpnia 2023 r.

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego, na korzyść oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Słupsku

z dnia 21 marca 2022 r., sygn. akt II K 173/21,

- 1. uchyla zaskarżony wyrok i na podstawie art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k.
w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. umarza postępowanie w sprawie,**
- 2. kosztami procesu obciąża Skarb Państwa.**

AG

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 21 marca 2022 r., sygn. akt II K 173/21, Sąd Rejonowy w

Słupsku ustalając, iż oskarżony **J. L.** dopuścił się czynu polegającego na tym, że w nieustalonym okresie czasu, nie później niż do stycznia 2015 r. w miejscowości K. [...], w miejscu zamieszkania przechowywał broń palną gazową [...] w sposób, który umożliwił dostęp do niej osobom nieuprawnionym, tj. w drewnianej szafie niespełniającej wymagań co najmniej klasy SI według normy PN-EN 14450, przez co nieumyślnie spowodował utratę tej broni, tj. występkę z art. 263 § 4 k.k. i na podstawie art. 66 § 1 k.k. oraz art. 67 § 1 k.k. postępowanie karne wobec oskarżonego warunkowo umorzył na okres roku próby. Nadto zwolnił oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych w sprawie, obciążając nimi w całości Skarb Państwa.

Orzeczenie to uprawomocniło się, bez zaskarżenia, z dniem 29 marca 2022 r.

Kasację od tego wyroku złożył Prokurator Generalny, który zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa karnego materialnego i procesowego, a mianowicie art. 101 § 1 pkt 4 k.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. poprzez warunkowe umorzenie postępowania karnego przeciwko J. L., oskarżonemu o czyn z art. 263 § 4 k.k. - w sytuacji, gdy w chwili wyrokowania niemożliwym było ściganie oskarżonego o zarzucany mu występki, którego, jak ustalono, miał on dopuścić się w nieustalonym okresie czasu, nie później niż do stycznia 2015 r., z uwagi na przedawnienie jego karalności, które nastąpiło, zgodnie z art. 101 § 1 pkt 4 k.k., z dniem 31 stycznia 2020 r. i nie uległo wydłużeniu w oparciu o uregulowania zawarte w art. 102 k.k., przy czym uchybienie to istniało również w dacie kierowania przez oskarżyciela publicznego aktu oskarżenia w przedmiotowej sprawie i rozpoczęcia postępowania sądowego, co skutkowało zaistnieniem bezwzględnej przyczyny odwoławczej, określonej w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. i obligowało Sąd meriti, w świetle nakazu wynikającego z treści art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k., do umorzenia postępowania karnego wobec zaistnienia negatywnej przesłanki procesowej w postaci przedawnienia karalności.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i umorzenie postępowania w oparciu o przepis art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest zasadna i to w stopniu oczywistym, co umożliwiło rozpoznanie jej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

W rozpoznawanej sprawie doszło do rażącego naruszenia wskazanych w

kasacji przepisów prawa materialnego, co w konsekwencji doprowadziło do wydania wyroku w zakresie odpowiedzialności karnej, pomimo zaistnienia ujemnej przesłanki procesowej określonej w art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. w postaci przedawnienia karalności przypisanego oskarżonemu przestępstwa. Z poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych co do czasu popełnienia przestępstwa w sposób niebudzący wątpliwości wynika, że miało ono miejsce w nieustalonym okresie czasu, nie później niż do stycznia 2015 r.

Karalność przypisanego oskarżonemu przestępstwa z art. 263 § 4 k.k., które jest zagrożone karą grzywny, ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku ustaje z upływem 5 lat od czasu jego popełnienia (art. 101 § 1 pkt 4 k.k.). Przedłużenie terminu przedawnienia tego czynu o kolejne 5 lat możliwe jest jedynie w przypadku wszczęcia postępowania przeciwko osobie w okresie przewidzianym w art. 101 § 1 pkt 4 k.k., tj. w ciągu 5 lat od popełnienia czynu (art. 102 k.k.). Przepis art. 102 k.k. stanowi, iż jeżeli w okresie o którym mowa w art. 101 k.k. wszczęto postępowanie, karalność przestępstw określonych w art. 101 § 1 k.k. ustaje z upływem 10 lat, a w pozostałych wypadkach - z upływem 5 lat od zakończenia tego okresu. Jednocześnie w art. 2 ustawy z dnia 15 stycznia 2016 roku o zmianie ustawy Kodeks karny (Dz.U.2016.189), mocą której zmieniono treść art. 102 k.k. wskazano, iż do czynów popełnionych przed dniem wejścia w życie tej ustawy stosuje się przepisy o przedawnieniu nadany ustawą nowelizującą, chyba, że termin przedawnienia już upłynął. Stąd też w sytuacji, gdy do dnia wejścia w życie zmiany przepisów o przedawnieniu (tj. do dnia 2 marca 2016 roku) nie nastąpiło przedawnienie, kwestię przedawnienia karalności należy oceniać według art. 101 k.k. i art. 102 k.k. - w brzmieniu obowiązującym w dacie orzekania i to niezależnie od tego, czy dla oceny prawnej konkretnego zachowania konieczne jest odwołanie się do reguły kolizyjnej określonej w art. 4 § 1 k.k. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2020 roku, V KK 375/20).

Jak wynika z analizy akt sprawy, po wyłączeniu w dniu 24 września 2020 r. materiałów z akt sprawy PR 2 Ds. [...] Prokuratury Rejonowej w Słupsku, której przedmiotem był czyn z art. 190a § 1 k.k. i inne, popełniony na szkodę J. L., postanowieniem z dnia 7 października 2020 r. zostało wszczęte dochodzenie w sprawie zaistniałego w nieustalonym okresie w miejscowości K. nieumyślnego

spowodowania utraty broni gazowej poprzez jej nienależyte przechowywanie w sposób, który umożliwił dostęp do niej osób nieuprawnionych, tj. o czyn z art. 263 § 4 k.k. (k. 29). W dniu 2 lutego 2021 r. wydano postanowienie o przedstawieniu J. L. zarzutu popełnienia występku z art. 263 § 4 k.k. polegającego na tym, że w nieustalonym okresie czasu, nie później niż do listopada 2014 r. w miejscowości K. (...), w miejscu zamieszkania przechowywał broń palną gazową [...] w sposób, który umożliwił dostęp do niej osobom nieupoważnionym, tj. w drewnianej szafie niespełniającej wymagań co najmniej klasy SI według normy PN-EN 14450, przez co nieumyślnie spowodował utratę tej broni (k. 31 - 32). Zarzut ten ogłoszono podejrzanemu w dniu 4 lutego 2021 r., po czym przesłuchano go w charakterze podejrzanego (k. 33-34). Następnie, w dniu 2 marca 2021 r. skierowano do Sądu Rejonowego w Słupsku akt oskarżenia przeciwko J. L. o czyn z art. 263 § 4 k.k., zgodny z opisem zawartym w postanowieniu o przedstawieniu zarzutu (k. 43 - 43 verte).

Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego, wyrokiem z dnia 21 marca 2022 r., sygn. akt II K 173/21, opisanym szczegółowo wyżej, Sąd Rejonowy w Słupsku ustalił, iż J. L. zarzucanego mu czynu dopuścił się w nieustalonym okresie czasu, nie później niż do stycznia 2015 r. (k. 138) i warunkowo umorzył wobec niego postępowanie karne.

Z punktu widzenia ustalenia okresu przedawnienia karalności decydujące znaczenie ma czyn przypisany w wyroku, a nie czyn zarzucany w akcie oskarżenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 sierpnia 2018 r., IV KK 456/18, baza orzeczeń Supremus). Jednocześnie, jak wielokrotnie podkreślano w orzecznictwie Sądu Najwyższego, w przypadku zbiegu negatywnych przesłanek procesowych, określonych w art. 17 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k. oraz art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k., Sąd powinien umorzyć postępowanie z uwagi na niedopuszczalność jego dalszego prowadzenia. Zasada ta nie ma jednak zastosowania wówczas, gdy zbieg tych przesłanek zostanie stwierdzony dopiero po przeprowadzeniu dowodów i wyjaśnieniu wszystkich okoliczności faktycznych sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2011 r., I KZP 27/10, OSNKW 2011/1/5). Wówczas umorzenie z powodu przedawnienia karalności jest dopuszczalne, ale tylko wtedy, gdy nie ma od razu podstaw do uniewinnienia oskarżonego z braku czynu lub braku znamion czynu albo

braku winy. Wskazuje się również, że umorzenie z racji przedawnienia wchodzi też zawsze w rachubę, gdyby kwestie istnienia czynu, jego znamion i odpowiedzialności wymagały dalszego dowodzenia, gdyż postępowaniu w tej materii stoi na przeszkodzie przedawnienie karalności (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 lipca 2002 r., IV KKN 264/99 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 kwietnia 2002 r., V KKN 484/00).

Powyższe uwagi – jak słusznie dostrzega Prokurator Generalny - w realiach niniejszej sprawy nabierają szczególnego znaczenia, zważywszy na wskazaną przez prokuratora w akcie oskarżenia datę czynu zarzucanego oskarżonemu J. L.. Mając bowiem na uwadze treść art. 101 § 1 pkt 4 k.k. stwierdzić należy, iż karalność czynu zarzucanego oskarżonemu, którego miał dopuścić się nie później niż do listopada 2014 r., czyli przed dniem 1 listopada 2014 r., ustawała z dniem 31 października 2019 r., co przy braku oczywistych podstaw do uniewinnienia J. L. od popełnienia czynu zarzucanego aktem oskarżenia oraz nieistnieniu okoliczności przedłużających lub wstrzymujących bieg przedawnienia karalności tego czynu, nakazywała Sądowi już w chwili wniesienia aktu oskarżenia (tj. w dniu 31 marca 2021 r. - data wpływu do Sądu Rejonowego w Słupsku - k. 44) - zgodnie z treścią art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. - umorzenie postępowania karnego wobec zaistnienia negatywnej przesłanki procesowej w postaci przedawnienia karalności. W tej sytuacji koniecznym jest przeprowadzenie analizy, czy okres przedawnienia karalności czynu z art. 263 § 4 k.k., zarzucanego J. L., nie uległ przedłużeniu.

W realiach przedmiotowej sprawy, w dacie wpływu do Sądu Rejonowego w Słupsku aktu oskarżenia skierowanego przeciwko J. L., brak było podstaw do przyjęcia, iż okres przedawnienia ścigania zarzucanego mu występku, którego karalność - jak wykazano wyżej ustawała z dniem 31 października 2014 r. - został wydłużony zgodnie z regułami wynikającymi z art. 102 k.k. W okresie do 2 marca 2016 r. nie nastąpiło bowiem wszczęcie postępowania przeciwko J. L. o czyn z art. 263 § 4 k.k., która to czynność uzasadniałaby wydłużenie okresu przedawnienia karalności o dalsze 5 lat (zgodnie z art. 102 k.k. w brzmieniu obowiązującym w okresach od dnia 3 sierpnia 2005 r. do 30 czerwca 2015 r. oraz od dnia 1 lipca 2015 r. do 1 marca 2016 r.). Wszczęcie postępowania przeciwko temu oskarżonemu nastąpiło dopiero w dniu 4 lutego 2021 r. (w dacie ogłoszenia podejrzanemu zarzutu

z dnia 2 lutego 2021 r. i przesłuchania go w charakterze podejrzanego - k. 33 - 34). Jednocześnie nie można przyjąć, że przedłużenie o dalsze 5 lat karalności występku będącego przedmiotem postępowania karnego nastąpiło w oparciu o wszczęcie postępowania w sprawie o czyn z art. 263 § 4 k.k. (co uzasadniałoby zastosowanie art. 102 k.k. w brzmieniu obowiązującym od dnia 2 marca 2016 r.). Wszczęcie dochodzenia nastąpiło dopiero w dniu 5 sierpnia 2020 r. (k. 19), a więc już po upływie terminu karalności czynu, wynikającego z art. 101 § 1 pkt 3 k.k. (czyli po dniu 31 października 2014 r.). Tym samym, już w chwili rozpoczęcia postępowania sądowego istniała negatywna przesłanka procesowa, określona w art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k., nakazująca umorzenie postępowania karnego wobec przedawnienia karalności czynu.

Słusznie także dostrzega Prokurator Generalny, że w realiach przedmiotowej sprawy, przy tak ustalonej dacie występku z art. 263 § 4 k.k., nie doszło do przedłużenia lub wstrzymania biegu okresu przedawnienia karalności czynu przypisanego oskarżonemu J. L. wyrokiem Sądu Rejonowego w Słupsku z dnia 21 marca 2022 r. Przeprowadzona analiza obowiązujących w tym zakresie uregulowań prawnych prowadzi do wniosku, iż nie nastąpiło przedłużenie okresu przedawnienia czynu przypisanego oskarżonemu. Przed datą ustania karalności tego występku, wynikającą z art. 101 § 1 pkt 4 k.k., a więc w ciągu 5 lat od czasu jego popełnienia, tj. przed dniem 31 stycznia 2020 r., nie nastąpiło bowiem wszczęcie postępowania przeciwko J. L. o czyn z art. 263 § 4 k.k. (czynność ta, jak wykazano wyżej, nastąpiła w dniu 4 lutego 2021 r.), jak również nie nastąpiło wszczęcie postępowania w sprawie o czyn z art. 263 § 4 k.k. (czynność ta została dokonana w dniu 7 października 2020 r.). Tym samym, brak było podstaw do zastosowania art. 102 k.k. w brzmieniu obowiązującym do zarówno przed, jak i po dniu 2 marca 2016 r.

Dodać równocześnie należy, iż w sprawie nie doszło do wstrzymania biegu przedawnienia karalności w oparciu o przepis art. 15zrr ust. 6 (a tym bardziej - o przepis art. 15zrr¹) ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U.2021.2095 t.j.). Przepis art. 15 zrr ust. 6 opisanej wyżej ustawy, zgodnie z którym w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z

powodu COVID- 19 został wstrzymany bieg przedawnienia karalności w sprawach o przestępstwa, przestępstwa i wykroczenia skarbowe oraz w sprawach o wykroczenia w odniesieniu do czynów popełnionych przed wejściem w życie omawianego przepisu, zaczął obowiązywać od dnia 31 marca 2020 r., a więc już po upływie z dniem 31 stycznia 2020 r. terminu przedawnienia karalności zarzucanego J. L. występku.

Słusznie zatem podniósł skarżący, że Sąd Rejonowy w Słupsku wbrew dyspozycji art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. nie umorzył postępowania, dopuszczając się tym samym uchybienia stanowiącego bezwzględną przesłankę odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k.

Mając na uwadze powyższe - uznając, że zarzut podniesiony w kasacji jest w pełni zasadny, należało wyrok uchylić i wobec przedawnienia karalności czynu, którego popełnienie przypisano J. L. i wydać orzeczenie następcze w postaci umorzenia postępowania w sprawie.

Kosztami procesu obciążony został Skarb Państwa.

AG

[ł.n]